

Справа „Окан та інші проти Туреччини”
(„Oskan and others v. Turkey”)

У рішенні, ухваленому 28 березня 2006 року у справі *“Окан та інші проти Туреччини”*, Суд постановив, що:

- було порушено ст. 8 Конвенції;
- мало місце порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції щодо права на справедливий суд;
- не було необхідності розглядати окремо скарги заявників на порушення ст. 2 та ст. 13 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити кожному заявнику 3000 євро як компенсацію моральної шкоди (загальна сума для усіх заявників сягла 945 000 євро), а також 5000 євро усім заявникам загалом на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявниками є 315 громадян Туреччини, що мешкають у місцевості Бергами.

Справа стосується конфлікту, що виник у зв'язку з наданням дозволів на розробку родовищ золота в околиці м. Ізміра у місцевості Бергами.

У 1992 році Компанія з обмеженою відповідальністю “Е.М. Eurogold Madencilik” (далі – Компанія) отримала дозвіл строком на 10 років на розвідку золотоносних родовищ. У дозволі, зокрема, перебачалася можливість використання цианіду для видобування золота з руди. Після отримання звіту щодо впливу на довкілля процесу розробки золотоносних родовищ Міністерство з довкілля надало згаданий Компанії у 1994 році дозвіл на видобування золота у районі Овасік у м. Ізмірі.

Заявники та інші мешканці Бергами звернулися до суду з клопотанням про скасування згаданого дозволу. Вони передусім стверджували про небезпеку використання цианіду, до якого вдається Компанія при виділенні золота. Йшлося як про ризики для здоров'я, так і про загрозу забруднення водоносних підземних пластів, що могло призвести до руйнування місцевої екосистеми загалом. Суд першої інстанції відмовив заявникам у задоволенні їх скарги. Втім Вищий адміністративний суд у своєму рішенні, ухваленому у травні 1997 року, задоволити клопотання заявників. Дослідивши результати різноманітних досліджень та звітів стосовно впливів золотовидобувного виробництва на довкілля, Вищий адміністративний суд дійшов висновку, що географічне розташування золотоносного родовища та геологічна структура місцевості вказували на те, що видобування золота у відповідному місці не

узгоджувалося із загальним інтересом, передусім з огляду на можливі негативні наслідки для здоров'я мешканців цієї місцевості та для довкілля.

Спираючись на зазначений висновок, адміністративний суд м. Ізміра у жовтні 1997 року скасував рішення про надання Компанії дозволу на розробку золотоносних родовищ. Це рішення згодом (1 квітня 1998 року) було підтримано Вищим адміністративним судом.

У лютому 1998 року губернатор провінції Ізміра видав наказ про закриття шахти.

У жовтні 1999 року Національний інститут наукових та технічних досліджень, на запит Прем'єр-міністра Туреччини, підготував висновок щодо наслідків використання ціаніду у золотовидобувному виробництві. У ньому, зокрема, зазначалося, що Компанія вжила заходів для усунення ризиків, на які вказував Вищий адміністративний суд, ухвалюючи у жовтні 1997 року висновок-рекомендацію щодо скасування дозволу Компанії на розробку золотоносних родовищ. На підставі зазначеного наукового висновку було ухвалено низку міністерських рішень щодо надання Компанії чи поновлення дії дозволів на розробку родовищ. І у квітні 2001 року Компанія розпочала золотовидобувну діяльність. Тоді заявники звернулися з численними позовами про зупинення дії згаданих міністерських рішень. Чимало з цих позовів ще досі перебувають у судовому розгляді.

У березні 2002 року Кабінет Міністрів ухвалив рамкове рішення про те, що Компанія може продовжувати свою діяльність. Втім у червні 2004 року Вищий адміністративний суд постановив зупинити виконання зазначеного урядового рішення. Постанова суду була видана у зв'язку з розглядом у окремому провадженні судової справи щодо скасування згаданого рішення Кабінету Міністрів. На підставі постанови Вищого адміністративного суду губернатор провінції Ізмір у серпні 2004 року наказав Компанії припинити розробку родовищ.

Однак після того, як Компанія подала додаткове дослідження стосовно впливу її діяльності на довкілля, Міністерство з довкілля висловило позитивну думку щодо продовження нею розробки золотоносних родовищ у провінції Ізмір.

Зміст рішення Суду

Заявники стверджували, що надання Компанії дозволу на видобування золота із застосуванням ціаніду у золотовидобувному виробництві, а також сама процедура ухвалення усіх наступних рішень у справі були порушенням їхніх прав, передбачених ст. 2 та ст.8 Конвенції. Згодом заявники звернули увагу Суду також і на те, що відмова

виконавчих органів влади узгоджувати свої дії з рішеннями адміністративних судів у справі була порушенням їх прав на ефективний судовий захист. Заявники зазначали також про порушення ч. 1 ст. 6 та ст. 13 Конвенції.

Суд спочатку відзначив, що він вже розглядав аналогічну справу, яка стосувалась надання дозволів на розробку золотоносних родовищ у тій самій місцевості. Стосовно тієї справи Суд визнав порушення ст. 8 та ч. 1 ст. 6 Конвенції. (див. рішення від 10 листопада 2004 року у справі *“Таскін проти Туреччини”*).

Оцінивши зміст первинного рішення про надання дозволу Компанії на відкриття шахти з видобування золота, Суд не виявив підстав, аби відступити від висновків національних судів про те, що зазначене рішення не відповідало публічному інтересу.

Стосовно скарг заявників на процес ухвалення адміністративних рішень Суд зауважив, що рішення про надання дозволу на розробку родовищ передувало чимало різноманітних слідчих процедур та наукових досліджень, які зрештою зумовили його прийняття. Після ухвалення зазначеного рішення були організовані збори мешканців відповідної місцевості. Усім мешканцям, зокрема і заявникам, було надано можливість ознайомитися з відповідними документами та науковими висновками. Вищий адміністративний суд, ухвалюючи у травні 1997 року рішення про скасування дозволу на розробку родовищ, також скористався цими матеріалами. Це судове рішення мало бути виконане не пізніше жовтня 1997 року. Однак закриття шахти відбулося лише у лютому 1998 року, тобто через 4 місяці після того, як це мало відбутися відповідно до закону.

Стосовно періоду часу після 1 квітня 1998 року Суд звернув увагу на відмову адміністративних органів узгоджувати свої дії із судовими рішеннями та законодавством. Суд також вказав на нездатність адміністративних органів вчасно ухвалити рішення, яке ґрунтувалося б на новому звіті щодо впливу золотовидобувної діяльності на довкілля, після того, як попереднє рішення з відповідного питання було відхилено судом.

Суд також зауважив, що внутрішнє законодавство передбачає достатні процедурні гарантії, зокрема судові засоби забезпечення позову. Однак незважаючи на судові заходи, у березні 2002 року Кабінет Міністрів санкціонував продовження Компанією розробки золотих родовищ (насправді ж Компанія поновила свою діяльність у порядку експерименту ще у квітні 2001 року).

Зважаючи на зазначені обставини, Суд дійшов висновку, що адміністративні органи позбавили заявників можливості реально скористатися тими процедурними гарантіями, на які вони мали право відповідно до закону. Таким чином, Суд постановив, що Туреччина виявилася неспроможною виконати своє зобов'язання щодо забезпечення заявникам права на повагу до приватного і сімейного життя. Тому було порушено ст. 8 Конвенції.

Стосовно скарги заявників на порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції Суд відзначив, що рішення Вищого адміністративного суду про скасування ліцензії, котра була надана Компанії на золотивидобувну діяльність, не було виконане вчасно.

До того ж, Компанія відновила свою діяльність на експериментальній основі вже 13 квітня 2001 року. Це стало можливим на підставі декількох міністерських наказів, виданих за вказівкою Прем'єр-міністра. На думку Суду, таке поновлення Компанією своєї діяльності було здійснено в обхід рішення суду. Ця ситуація була несумісною з принципом верховенства права та порушувала безпеку правових відносин.

Отож, Суд дійшов висновку, що державні виконавчі органи виявилися неспроможними виконати належним чином (тобто ефективно та у розумний строк) рішення адміністративного суду м. Ізміра, що було ухвалено у жовтні 1997 року та підтримане Вищим адміністративним судом у квітні 1998 року. Таким чином, ч. 1 ст. 6 Конвенції була позбавлена свого корисного значення. Тому Суд постановив, що мало місце порушення цієї статті.

Суд вирішив, що не було необхідності розглядати окремо скарги заявників, викладені у контексті ст. 2 та 13 Конвенції, оскільки вони були вивчені Судом у зв'язку зі ст. 8 та ч.1 ст.6 Конвенції.